

»Putnika« in smo prepričani, da bo centrala »Putnika« pokrenila v tej zadevi potrebne korake.

G. zvezni predsednik je v drugem delu konference predlagal, da se naj prevede gostilničarska gospodinjstva šola v Ljubljani v resor trgovinskega ministrstva, za moški naraščaj pa naj se ustanovi slična strokovna šola v Mariboru. Zaprošil je tudi, da naj bodo denarni zavodi v glavni sezoni odprti v nedeljo vsaj dve uri, da se omogoči gostom vnovčenje akreditivnih pisem. Opozoril je nadalje zastopnike ministrstev, da se mora preprečiti onesnaženje rek in potokov po industrijskih podjetjih, ker se s tem onemogoča kopanje gostom in uničuje ribolov.

G. minister inž. Kabalin se je v prvi vrsti osvrnil na izvajanja in pripombe zastopnikov dravske banovine ter poudaril, da bo s posebno uredbo uredil vprašanje hišnega dela, nadalje minimalnih cen in da bo ponovno izdal na podrejena oblastva razpise s katerim naj bi se onemogočilo nadaljnje izdajanje nepotrebnih posebno najnižjih vrst gostinskih obratov. Istotako je opozoril, da je trdno odločen izvesti sanacijo, za katero so izvršene vse predpriprave.

Zborovalci so bili prepričani, da smo dobili na čelo trgovinskega ministrstva v osebi g. inž. Kabalina moža, ki bo svečano dano obljubo spremenil v dejanje. Zato pozdravljamo tudi ob tej priliki novega g. ministra, ker upamo, da bomo pri njem našli ono razumevanje, ki je tako nujno potrebno za nadaljni razvoj našega stanu in ki smo ga tako redko našli v tem resoru, da se bodo uspehi te konference pokazali že v najkrajšem času, saj je tudi zadnji čas, da se rešijo vprašanja, ki so za naš življenjskega pomena.

Konferenca pa je pokazala, da je v Državni zvezi zbrana ogromna večina

hotelirjev, kavarnarjev in restavraterjev naše države, ki si hočejo v složenem sodelovanju z ostalimi gostinskimi podjetniki priboriti one pravice, ki so v ogromni večini vsem vrstam gostinskih obratov enake.

Zanimanje za to konferenco je bilo naravnost ogromno, saj je prispelo od poedinih hotelirjev in restavraterjev ter organizacij silno veliko število brzojavnih pozdravov. Zaradi tega nas prav malo moti separatistična akcija Jugoslov. hotelir. saveza v Zagrebu, katerega vodje smatrajo, da ni primerno sedeti v družbi drugih gostinskih podjetnikov, ker se najbrže po teh povdarih smatrajo za nekaj višjega. Slovensko hotelirstvo kakor rečeno ne rabi poukov iz Zagreba, ker mu ta gospoda tudi ne more dati zaščite. Ideja za sklicanje vsakoletne konference hotelirjev, restavraterjev in sploh turističnega gostinstva po glavni sezoni je bila tedaj dobra in je že prvo tako zborovanje pokazalo, kako je bilo nujno potrebno.

Vesele božične praznike in srečno
Novo leto
želi vsem čitateljem in prijateljem
»Gostilničarskega vestnika«
Uredništvo

Zvezna uprava želi vsemu članstvu
dravske banovine vesele božične
praznike in srečno Novo leto!

Naše in svetovno gospodarstvo ob koncu I. 1938

Leto 1938. je bilo v svetovnem in našem gospodarstvu kaj razgibano, predvsem so vplivali nanj veliko svetovnopolični dogodki, ki so imeli posledice za naše gospodarstvo ne samo v tem, da so izpremenili strukturo naše zunanje trgovine, ampak tudi vplivali neposredno na naš denarni trg.

Vpliv zunanje-političnih dogodkov

Ti dogodki so bili predvsem priključek Avstrije k Nemčiji, kar se je zgodilo marca 1938 in pa okrnjenje Češkoslovaške v oktobru 1938. S priključkom Avstrije in sudetskonomemskih ozemlja je postala Nemčija — že dotlej gospodarsko izredno močna — naravnost največja gospodarska sila v Evropi, saj razpolaga s trgovom okoli 80 milij. prebivalcev in največjo evropsko industrijo, s katero se more po svoji obsežnosti meriti le ameriška. Nemčija je bila že do letos izredno važen naš odjemalec in dobavitelj. Ta njena vloga se je stopnjevala s priključkom Avstri-

je in sudetskonomemskih krajev, tako da gre več kot polovica naše zunanje trgovine v Nemčijo ali prihaja iz Nemčije. To daje nemški gospodarski in zunanjetrgovinski politiki poseben povdarek. Vedno bolj smo navezani na nemški trg, ki se nam je odpiral za nekatere naše proizvode šele v zadnjih letih (n. pr.: les; pred 10 leti smo le redkokdaj čuli za naš izvoz lesa v Nemčijo, danes pa čakamo pri vseh trgovinskih pogajanjih z Nemčijo v prvi vrsti, kako bo z našim izvozom lesa v Nemčijo). Nemčija pa je na drugi strani pokazala veliko več razumevanja za potrebe našega izvoza n. pr. kot Francija, kamor gre le malenkosten del naše tako velike kmetijske in lesne proizvodnje.

Češkoslovaška je izgubila za našo zunanjo trgovino oni pomen, kakor ga je imela pred odstopom velikih ozemelj Nemčiji, Poljski in Madžarski. Naša trgovina z njo je sicer še vedno znatna, vendar jo bo treba postaviti na novo podlago, ki bo odgovarjala izpremenjenim razmeram, kar se bo zgodilo po novem letu.

Ko smo že govorili o izpremenjenem trgovinskopolitičnem odnošaju z Nemčijo, moramo vsekakor govoriti tudi o novem gospodarskem razmerju do Italije. Italija je v letih krize vedno bolj zmanjševala obseg svoje trgovine z našo državo, dočim je bila prva leta po vojni naš najvažnejši uvoznik in izvoznik. To je trajalo vse do sankcij v jeseni leta 1935. Tedaj je tudi naša država izpolnjujoč obveznosti, ki ji izvirajo iz pakta Zveze narodov, sklenila sankcije proti Italiji. Toda ko se je izkazala neuspešnost sankcij (Angleži so imeli druga pota in načine, kako bi lahko pritisnili Italijane k tlom, pa tega niso mogli storiti) so morale biti iste v letu 1936. ukinjene. Kmalu nato se je začel trgovinski promet med obema državama obnovljati, vendar pa tako počasi, da še od daleč ni dosegel stanja pred sankcijami, kaj šele v dobrih letih pred krizo. Ko pa je nastopil v italijanski in naši zunanji politiki preokret, ki je dovedel do prijateljskega zblizanja med obema državama, so se čutile posledice tega zblizanja tudi na gospodarskem polju in promet z Italijo bo na osnovi letošnjih pogajanj izkazal v letu 1939. veliko večji obseg kot letos, čeprav je Italija v zadnjih letih veliko napredovala na polju avtarkije, t. j. gospodarstva, ki skuša čimveč producirati doma, da se zmanjša odvisnost od inozemstva. Ob tej priliki moramo naglasiti tudi pravilnost naše zunanje politike, ki je znala dobiti zvezo med političnim prijateljstvom in med trgovinskimi zvezami ter gre tako novo razmerje med našo državo na eni strani ter Nemčijo in Italijo na drugi strani roko v roki s povečanjem trgovine naše države s tema dvema državama, ki sta najbolj naravna trga za naše proizvode.

Vloge se vračajo v denarne zavode

Veliki zunanje-politični dogodki meseca septembra in oktobra so imeli tudi odsev v našem gospodarstvu. Kajti neravnost, ki se je polastila kapitalistov

in malih vlagateljev vseh evropskih držav letos meseca septembra, ko je kazalo, da pride do resnih konfliktov zaradi Češkoslovaške in ko so nekatere države že mobilizirale — je prešla tudi k nam in ljudje so začeli dvigati svoje prihranke. Tako vidimo, da so se v teku meseca septembra vloge v vseh naših denarnih zavodih v državi (bankah in hranilnicah) zmanjšale po prejšnjem stalnem naraščanju za 1.090 milij. din. Že zadnja dva dni septembra pa je nastopil preokret. Ko je prišlo do sporazuma v Monakovem, se je denar takoj začel vračati v denarne zavode in danes lahko cenimo, da je že več kot polovica tedaj dvignjenih zneskov prišla nazaj v denarne zavode. Zaenkrat nam še niso na razpolago točne statistike, vendar pa je iz dosedaj razpoložljivih številk razvidno, da se vloge v veliki meri vračajo nazaj v denarne zavode. Pri Poštini hranilnici in Državni hipotekarni banki so se vloge septembra zmanjšale za 347 milij. din, v oktobru pa zopet povečale za 84 milij. din, v novembru pa zopet za znaten znesek. Tudi čekovne vloge, ki so se pri Poštini hranilnici zmanjšale od 1.715.46 na 1.535.7 milij. din, torej za 179.75 milij. din, so se že v oktobru povečale za 146.2 na 1.681.9 milij. din in v novembru za 147.9 milij. din in so tako znatno višje kot so bile avgusta (s stanjem 1.829.8 milij. din na koncu novembra 1938). Podobno kaže statistika naših hranilnic in 20 največjih bank v državi.

Na tržišču državnih papirjev, kjer so tečajji septembra močno padli, se je kmalu pokazalo izboljšanje in tečajji so sedaj zopet tako visoko kot so bili pred septembarsko krizo. Tudi na blagovnem trgu so bile pri nas posledice kratkotrajne. Pričakovati bi bilo večjih posledic na našo valuto, vendar se je dinar dobro držal in pokazal veliko odpornost, kar je dokaz, da je dobro fundiran in da razpolaga Narodna banka z znatnimi sredstvi v njegovo obrambo.

Narodna banka je morala zaradi potreb denarnih zavodov, ki so sicer imeli znatne vsote gotovine v svojih blagajnah (pri tem naj se marsikateri kritik spomni, da je mogoče prej kritiziral postopanje denarnih zavodov, zakaj drže tolike vsote gotovine v blagajnah, ne pa da dajejo posojila tolikim prosilcem za kredite — kajti v krizi so bile bolj varne zaloge gotovine, ne pa koliko je imel zavod posojil zunaj, katerih tako hitro ni mogel vterjati, da bi zadovoljil naval vlagateljev) povečati svoja posojila denarnim zavodom in zaradi tega tudi obtok bankovcev v naši državi. To tudi ni osamljen pojav: vse evropske osrednje banke, ki imajo skrbeti za valute svoje države in nemoteno denarno poslovanje, so morale znatno povečati svoja posojila in obtok bankovcev, da bi lahko denarni zavodi pomirili svoje vlagatelje.

Povečanje obtoka bankovcev

Že v mesecu septembru vidimo v izkazih Narodne banke, da so se poso-

Vinorodne Haloze

O mnogih naših pokrajinah in predelih prelepe naše slovenske domovine se obširno in ponosno piše in govori, toda mogoče še najmanj o vinorodnih Halozah. Večina Slovencev niti imena ne izgovarja pravilno, ker naglašajo: Halóze, Haložani. Da bi te šment! Edino pravilno: je: Hálóžani.

Kje pa so te Hálóze? Če si se kdaj vozil po železniški progi s Pragerskega proti Čakovcu — sicer pa lahko pogledaš doma na zemljevid, — vidiš na južni, v smeri vožnje, na desni strani Ptujškega polja od Boča pri Poljčanah in Donačke ali Rogaške gore pa tja dol do Zavrča morje gričev, ki prehajajo proti vzhodu polagoma v Varaždinsko ravnino. Zahodna meja Haloz je železniška proga Poljčane — Pragersko, proti severu mejijo na Ptujsko polje, proti vzhodu na Varaždinsko ravnino, proti jugu pa je njihov prehod brez prave meje v Hrvatsko Zagorje. Po vsej dolžini merijo 40 km, v širini pa 5 do 10 km. Poedini griči so visoki 300 do 600 m nadmorske višine, na njih pa se sveti na stotine belih hišic, hramov in zidanic. Griči so dolgi po 3 do 4 km, od teh se spet

odepijo stranske panoge s svojimi vejami, tako da imamo vse polno dolin in dolinic. Severna stran je zarasla z gozdovi. V njih se košatiijo zelene bukve, pa tudi visoki bori in vitke smreke, zato pogled na Haloze od severa, od Ptujškega polja, ni nič posebnega. Ves drugačen in nepopisno lep pa je pogled od juga, od hrvatske meje na to morje gričev in strmih holmov, zasajenih z žlahtno vinskó trto.

Odkod pa ime Hálóze? O tem sta dve mnenji. Nekateri izvajajo Hálóze iz latinske besede »colles« (= griči), češ da je ostalo tako ime od starih Rimljanov, ki so imeli v bližnjem Ptuj (Poetovio) svojo trdno naselbino. Tako so izvajali svoje imenovanje za Hálóze tudi Nemci — »Kollös«. Bolj verjetno pa je drugo mnenje, da je ime slovenskega izvora. Če pogledamo v Pletersnikov slovar, najdemo tam besedo »haloza«, ki pomeni grmičevje. In tega je tam še dandanes dovolj. Tem več ga je bilo pa v davni preteklosti, ko Haloze še niso bile zasajene z vinskó trto.

Haloze delimo po teku voda, ki vse tečejo proti vzhodu, v tri dele: v Gornje, Srednje in Spodnje Haloze. Gornje Haloze se končajo ob cesti Ptuj — Sv. Trojica — Zetale — Krapina. Vzhodni rob Srednjih Haloz je ce-

sta Borl — Sv. Barbara — Sv. Florian. Spodnje Haloze pa segajo odtod do prehoda v Varaždinsko ravnino.

Gornje Haloze so zahodni del z župnijami: Sv. Trojica, Ptujška ali Črna gora, Majšperk, Stoperce, Zetale in Makole. Tu so politične občine: Nova cerkev, sv. Trojica, Dolena, Ptujška gora, Majšperk, sv. Bolfenk, Stoperce, Kočice, Dobrina, Zetale, Ceremožice, sv. Ana, Jelovec, Dežno in Hrastovec. V tem ozemlju se ceni površina vinogradov okrog 520 ha.

Srednje Haloze zavzemajo župniji sv. Andraž v Leskovcu, del župnije sv. Vid pri Ptuj in del župnije sv. Trojica v Halozah do ceste, ki vodi iz Ptuja v Krapino. Tu so občine: Veliki Okič, Skorišnjak, Velika Varnica, Leskovec, Dravec, Vareje, Gruškovje, Sedlašek in Podlehnik. Ta del ima okoli 660 ha vinogradov.

Spodnje Haloze imenujemo vzhodni del, kjer sta župniji Zavrč in sv. Barbara. To so politične občine: Zavrč, Turski vrh, Gorenjski vrh, Gradišče, sv. Barbara, sv. Elizabeta, Slatina in Gruškovje. Tukaj je okrog 760 ha vinogradov.

Zemlja v Halozah je po večini lapornata. Glinasti in apneni lapor prevladujeta, prvi da prav rodovitno zemljo.

Manjši obseg zavzema peskoviti lapor, ki je sicer manj rodovitna, a vina na taki zemlji so posebno stanovitna in dobre kakovosti. V spodnjem in zgornjem delu Haloz se nahaja tudi apnenec, iz katerega žgo apno. V Zgornjih Halozah pa je že precej plasti peščenca, ki ga s pridom izrablja in obdeluje kamnoseška obrt. Zanimivo je, da ima v nekaterih krajih ta kamen izrazit duh po petroleju. V nižjih haloških legah pa prevladuje ilovica, ki jo Haložani šalljivo imenujejo »biks«.

Na vodah so Haloze zelo revne kakor navadno sploh vse vinske pokrajine. Imajo 5 do 10 km dolge potoke, ki izvirajo ob hrvatski meji na razvođu med Hrvatsko in Stajersko ter tečejo od juga proti severu v Dravinjo, odnosno v Dravo. Ti potoki imajo sicer precej globoke struge, v času večjih nalivov spomladi in jeseni pa pridrvijo kakor hudourniki s hribov ter docela poplavijo doline. Ko pa nastopi v poletnem času suša, so haloški potoki po več mesecev suhi.

Podnebje v Halozah je zelo ugodno, zato lepo uspeva vinska trta. Vsak vrh ima svoje ime, na vsakem griču so razsajena mična poslopja, bele zidaniče, pa tudi večja gospodarska poslopja poleg številnih bornih bivališč viničarjev. Z

jila banke povečala od 31. avgusta do 30. septembra 1938 od 1.593.0 na 1.947.6 milij. din. Poleg tega so tudi naložbe denarnih zavodov na žirovni računih Narodne banke, s katerimi morejo vsak čas razpolagati, padle od 1.021.24 na 824.1 milij. din. Zaradi tega se je povečal obtok bankovcev od 6.246.2 na 7.404.0 milij. din ali za več kot 1 milijardo dinarjev. Toda že v oktobru je nastopil preokret, ki se je nadaljeval tudi v novembru. Ker so denarni zavodi dobivali nazaj dvignjene vloge, so lahko vračali posojila Narodni banki in v resnici so se posojila Narodne banke v oktobru zmanjšala na 1.895.5, v novembru pa na 1.781.4 milij. din. Nadalje so denarni zavodi zaradi dotoka vlog povečali svoja dobroimetja na žirovni računih pri Narodni banki v teku meseca oktobra na 1.027.7 milij., v teku meseca novembra pa na 1.225.8 milij. din, torej na višje stanje kot so ga imeli pred krizo. Zaradi vrnitve posojil Narodni banki in dotoka vlog denarnih zavodov na žirovne račune pri njej je Narodna banka lahko v oktobru zmanjšala obtok svojih bankovcev na 7.012.35, v novembru pa celo na 6.783.1 milij. din.

Vse to veliko povečanje obtoka bankovcev ni imelo za posledico zvišanja cen v državi, kajti indeks cen na debelo, kakor ga sestavlja Narodna banka, je znašal v avgustu 76.8, v septembru 78.0, v oktobru pa zopet 76.8% stanja iz leta 1926. Tudi v drugih državah smo opazili podobno, da povečanje obtoka bankovcev in drugi razlogi niso imeli za posledico zvišanja cen, ki se tudi drugod niso dosti izpremenile.

Na splošno našo gospodarsko konjunkturo evropska politična kriza ni imela posebnih posledic. Zaposlenost delavstva, ki je najboljši barometer za stanje gospodarstva, je ostala v glavnem neizpremenjena, odn. se je gibala v normalnih mejah. To dokazujejo številke Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Od septembra na oktober se je število zavarovancev zmanjšalo za 1.133, vendar je to običajen sezonski pojav, saj vidimo, da je od septembra na oktober najbolj padla zaposlenost onega delavstva, ki je zaposleno zunaj: pri gradbah nad zemljo, v industriji kamena, zemlje, opeke, ker je pač stavbna sezona v oktobru že pri kraju. Tudi gostinski obrati so prenehali s svojo sezijo, zato smo videli, da je tudi število zavarovancev v teh obratih od septembra na oktober padlo za 397 na 3.194. Je pa letos število zavarovancev bilo v oktobru še vedno za 2.044 višje kot v oktobru lanskega leta, kar pomeni še napredek v primeri z lanskim letom. Ni pa ta napredek tako velik kot je bil v prejšnjih mesecih.

Tudi dotok državnih dohodkov se nadalje razvija ugodno: znašal je v zadnjih 4 mesecih letos in 1937 v milij. din:

	1937	1938
julij	902	980
avgust	1.100	1.116
september	1.021	1.076
oktober	1.107	1.086

Ne kažejo pa več državni dohodki onega naraščanja, ki so ga kazali v prejšnjih mesecih, ker so pač dosegli zelo visoko stopenjo in jih je težko še bolj povečati, ne da bi pritisnil državniki vijak z vso močjo.

Splošna slika državnih financ (tudi onih, ki niso izkazane v proračunih) je ugodna. Tako smo zaključili leto 1937-1938 z znatnim prebitkom dohodkov nad izdatki, kar je omogočilo državi, da je razčistila svoje prejšnje račune in postavila svoje gospodarstvo na bolj zdravo podlago kot doslej. Država je odpisala lahko razne dvomljive postavke v znesku nad pol milijarde dinarjev, kar je pomembna vsota.

Javna dela

Za cestna dela v Sloveniji je določenih 209 milij. dinarjev ali 10.45% skupne vsote za vso državo. Iz teh zneskov so se deloma že začele graditi nekatere ceste, druge pa se bodo začele graditi spomladi, ko bodo zanje dogotovljeni podrobni načrti. Nadalje je bila dne 8. decembra svečano odprta nova železniška proga Sevnica—Tržišče, ki je stala 51 milij. din. Za zgradbo železniške zveze Slovenije z morjem (proga Črnomelj—Vrbovsko) so bile že tri licitacije, ki pa jih prometno ministrstvo ni odobrilo, ker hoče graditi progo v lastni režiji, smatra namreč, da bo tako gradilo cenejše in prihranilo nekaj denarja.

Svetovno gospodarstvo

V svetovnem gospodarstvu so se od spomladi dalje začeli kazati znaki, da je konjunktura v gospodarstvu vedno bolj popuščala. To se je videlo zlasti v severoameriških Zedinjenih državah, kjer je gospodarska delavnost v poletnih mesecih zelo popustila. Kmalu pa se je pokazalo, da je to popuščanje prehodnega značaja in v jeseni je začelo ameriško gospodarstvo zopet oživljati. Podobno je bilo tudi v drugih velikih industrijskih državah. Najtežji je še vedno položaj v Franciji, katero pretresajo notranjepolitični spori, na dnevnem redu so vedno štrajki delavstva, ki zelo škodujejo ugledu države in paralizirajo vse gospodarsko življenje in se tako veča moč francoskih konkurentov na svetovnih tržiščih. Obe avtoritarni državi Nemčija in Italija se imata tudi boriti z velikimi težkočami, vendar je njih zaposlenost delavstva na splošno dobra in se pri njih zaradi novih razmer konjunktorno nazadovanje ni pokazalo v taki meri kot v državah s popolnoma prostim gospodarstvom. Če Bog da, bo svetovno gospodarstvo premostilo tudi sedanjo krizo in se bo lahko nadaljevalo delo za povečanje blagostanja v redu in miru.

Tujsko - prometna bilanca za poletno sezono 1938

Evropski turizem v letu 1938. je stal popolnoma v senci politične napetosti, ki so silno vplivale na evropske tujsko-prometne države. Vojna psihoza in želja po potovanju in odmoru sta dve stvari, ki ne spadata skupaj. Sicer je dosegla češkoslovaška kriza svoj višek šele v drugi polovici septembra, ko je že poletna sezona v glavnem končana, toda na obisk tujcev je vplivala silno priključitev Avstrije.

Pod navedenimi razmerami se je obisk inozemskih gostov v Švici zmanjšal za 1.5%, dočim so nočnine inozemskih gostov padle za 9.2%. Padec nočnin gre predvsem na račun izostanka francoskih gostov, ker jim je bila Švica zaradi razvrednotenja francoskega franka predraga. Dohodki poletne sezone 1938. napram 1937. so v Švici padli za 10.2%.

Prav strašne posledice pa je imela vojna napetost na turizem v Češkoslovaški, kjer je tujski promet v zadnjih mesecih prav za prav popolnoma prestal. Že v mesecu juniju 1938. je bilo polovico manj inozemcev kakor preteklo leto., dočim so svetovnoznana kopališča, kakor Karlove vary ob nemški meji dosegla komaj 30% obiska iz leta 1937.

V Nemčiji stoji turizem več ali manj v znaku notranjega turizma. V sled organizacije »Kraft durch Freude« znanu je notranji turizem lahek poraz, dočim je obisk inozemcev silno padel. Nočnine inozemskih gostov so padle napram letu 1937. v juniju za 20%, v juliju za 31% in v avgustu za 35%. Prejšnja Avstrija, ki jo vodi nemška statistika pod nazivom Jugovzhodna Nemčija je zaznamovala še hujše izgu-

be. Tako je izgubila v juniju mesecu 36%, v juliju 51% in v avgustu 52% inozemskih nočnih napram letu 1937. Svoječasna avstrijska turistična središča so izgubila v poletni sezoni 1938. kar polovico inozemcev.

Celo v Italiji je padel obisk. Čeprav ne izdaja Italija v pogledu inozemskih gostov podatkov, se je ugotovilo, da so inozemska nočišča na italijanski rivieri v prvem polletju 1938. za 23% padla, napram letu 1937. Sicer navajajo italijanski krogi za to izgubo kot vzrok poslabšanje gospodarske krize, vendar je izostanek angleških gostov zaradi politične napetosti imel velik vpliv.

Tudi Madžarska, ki se je posebno zadnja leta v tujskoprometnem oziru močno razmahnila, je trpela pred političnimi dogodki v Srednji Evropi. Po priključitvi Avstrije k Nemčiji so popolnoma izostali sicer običajni avstrijski gosti na Blatnem jezeru. Celó v Budimpešti se je skrčilo število inozemskih gostov že v juliju 1938 na 2/3 lanskega leta.

Ugodnejše so se razvijale razmere v Jugoslaviji in to predvsem zaradi turističnega dogovora z Nemčijo. V sled izostanka češkoslovaških gostov, ki so stalni obiskovalci našega Primorja, so se slabe posledice srednje evropske krize pokazale tudi na našem Jadranu.

Mnogo je trpela nadalje Belgija, ki se že od nezadovoljujoče sezone leta 1937. kljub raznim ugodnostim, ki jih nudi inozemskim gostom, ne more opomoči.

Edino Francija se lahko v Evropi pohvali s posebno konjunkturo. Obisk iz inozemstva je celo presegel obisk inozemcev na svetovni razstavi leta 1937. Tujskoprometni komisar Roland Marcel je ob neki priliki izjavil, da je letošnja poletna tujskoprometna sezona v Franciji dosegla obseg izvrstne sezone leta 1927-28. K temu uspehu je posebno pomagalo razvrednotenje franka, ker je s tem Francija postala cenena turistična država.

Taka je torej slika letošnje tujskoprometne bilance v Evropi. Jugoslavija mora biti zadovoljna, da je s previdno zunanjo politiko preprečila pravo katastrofo, ki bi sicer brezpogojno sledila tudi na turističnem polju.

Vesele božične praznike in srečno Novo leto

želi vsem svojim gostom

Hočevar Franc

gostilna »Pri Figovcu«

Ljubljana, Tyrševa c. 13, telefon 32-60

vrhov gledajo cerkvice in kapelice na pridno, a po večini ubogo ljudstvo, ki se v potu svojega obraza muči in trudi za borno skorjico kruha in žlahtno vinsko kapljo. Poletno sonce izliva v strma haloška pobočja silno vročino. Navadno nastopi meseca julija in avgusta že velika suša in posledice te vročine ne izostanejo. Grozdje lepo uspeva, se razvija in »mekne«, t. j. postaja mehko že za Veliki Šmaren, september ga »skuha«, oktober pa »speče«. Kmalu pride veseli čas trgatve. Gospodarji si pripravljajo vinsko posodo, od brega do brega odmeva enakomerno nabijanje vinske posode. Če je v jeseni bolj deževno vreme, začne bolj zrelo grozdje gniti in ga je treba »podbirati«. Glavna trgatve se začne na Terezijino in traja, kadar so dobre letine, še dalj časa. Ubrano petje se razlega od hriba do hriba, možnarji pokajo, staro in mlado se raduje ob pogledu na sladko grozdje, ki je poleg pšenice najbolj žlahten sad zemlje. Ob dobrih vinskih letinah se že ob trgatvi pojavijo vinski kupci, ki pokušajo sladko grozdje in tehtajo vinski mošt ter barantajo z vinogradniki za vinske cene. Ves trud in delo, vse žrtve in muke pri obdelovanju goríc, ki niso majhne, so pozabljene, da gre le vino primerno v denar.

Po kakovosti ima haloško vino zelo dober sloves. Že v bivši Avstriji so ga visoko cenili in je bilo na tretjem mestu. Na prvem mestu je bil Ljutomerčan, na drugem Pekrčan in na tretjem Haložan. Na večjih naprednejših posevstvih se vino pripravlja po grozdnih vrstah. To so sortirana vina, ki se odlikujejo po posebnem, poedinim vrstam lastnem bukčju, po svojem okusu in moči, ter so zelo pripravna za steklenice V Spodnjih Halozah sta glavna vinska kraja, odnosno središči Zavrč in sv. Barbara. Oba kraja imata poštna urada z brzojavno in telefonsko zvezo. V obeh krajih so tudi dobre goštilne s prenočišči za tujce. Drugih večjih krajev tu ni. Po dolinah in dolinicah so razsajena manjša sela, po vrhah pa male zidane in lesene kočice in viničarije s hrami in kletmi. Vmes so v večjih in manjših presledkih gošposke hiše. Na razglednih krajih so majhne cerkvice, podružnice završke in barbarske župnije, tako n. pr. Št. Janž sv. Mohor v Turskem, Sv. Ana v Velikem vrhu, sv. Florijan na Mejah in sv. Elizabeta. Znamenita sta gradova Zavrč in Borl, zlasti zadnji, znan po svoji prekrasni legi. Tu je bilo gradišče že za časa Rimljanov in grad je imel v poznejših

stoletjih zelo važno vlogo. Bil je nekdanja lastnina zgodovinsko znanih grofov Tattenbachov. Grad stoji tik ob Dravi na precej visoki, strmi pečini. Danes je last delniške družbe v Mariboru. Nad Borlom je podružnica sv. Ane, odkoder je prekrasen razgled na vse Ptujsko polje, ki ga zaradi njegove rodovitnosti imenujejo »slovensko Umbrijo«, na Slovenske gorice, Pohorje, pa celo na Solčavske planine in hrvatsko Zagorje. V Srednjih Halozah so sicer nekoliko lažja in bolj rezka vina, a ravno tako pitna in zlasti primerna za poletni čas, mešana s slatino. V večjih vinogradih se tuji ta vina sortirajo in se bližajo po svoji kakovosti onim v Spodnjih Halozah. Večji kraj tukaj je Leskovec, s pošto pod imenom sv. Andraž v Halozah. Kraj leži ob cesti Ptuj — Trakoščan. Blizu Leskovca stojita na 504 m visokem hribu ob hrvaški meji dve cerkvi: sv. Avgustin in sv. Magdalena. Tudi odtod je prekrasen razgled po vseh Halozah in po Ptujskem polju. Nikomur ni žal, kdor se vzpne na ta vrh. Divni užitek razgleda mu obilno poplača mali trud. V Srednjih Halozah so najbolj znamenite gorice in kleti. Štajerske hranilnice v Podlehniku. Posestvo leži ob cesti Ptuj — Krapina. V

teh kletih sortirana vina kažejo verno sliko, kaj premorejo, odnosno kaj se lahko doseže po kakovosti vina v Halozah. Vzorno napravljeni in oskrbovani nasadi ter umno urejene stiskalnice in kleti z vsemi kletarskimi pripomočki, kakor tudi ostalo gospodarstvo nudijo mnogo poučnega vsakomur, kdor se za to zanima.

Nedaleč od Podlehnika je Nova cerkev. Odtod je izhodišče za Srednje in Gornje Haloze. Tukaj so sicer manj močna, toda po okusu izborna vina. Bolj znani kraji tukaj so: Ptujška ali Črna gora, Žetale in Makole. Vsak kraj ima pošto. Omeniti je še vasi Majšperk, Náraplje in Stoperce. Trg Ptujška gora je znana, mnogo obiskovana božja pot z lepim razgledom po Ptujskem polju od Maribora pa tja dol do Medjimurja, na južni rob Slovenskih goríc, na Pohorje in Haloze. Tukaj so Turki večkrat grozovito gospodarili. Leta 1493. so Turki ponovno napadli Ptujško goro baš na sejmski dan ter mnogo ljudi polovili in odpeljali v sužnost. Legenda pripoveduje, da so se nekoč Turki bližali Ptujski gori, Mati božja pa je zagrnila cerkev in ves kraj s črno meglo in Turki so odšli. Odtod da je tudi ime Črna gora. V resnici se ne drži cerkve omet,

Letošnja tujsko-prometna sezona

(Referat dr. Jure Koceta na seji gostinskega odseka Zbornice za TOI dne 15. novembra 1938.)

Tujskoprometna statistika za vso državo in sicer v dobi od 1. januarja do 1. septembra 1938 nam kaže, da je znašalo število turistov v navedeni dobi 693.501 s 4.234.035 nočninami, napram 665.901 turistu s 4.156.781 nočninami v istem razdobju lanskega leta. Torej smo imeli letos v označeni dobi 27.600 gostov več kot preteklo leto; nočnin je bilo pa za 77.254 enot več kot lani. Domačih turistov je bilo letos 476.898 z 2.964.243 nočninami, napram 459.834 turistom z 2.893.460 nočninami v lanskem letu. Inozemskih turistov pa je bilo letos 216.603 z 1.269.792 nočninami, napram 206.067 turistom z 1.263.321 nočninami v lanskem letu.

Gornja statistika nam torej za vso državo dokazuje, da je letošnja tujskoprometna sezona bila uspešna kljub slabemu vremenu in kljub napeti zunanje-politični situaciji, ker ima zabeležiti porast gostov, tako inozemskih in domačih, kakor tudi porast nočnin, čeravno ta porast ni ravno znaten.

V Sloveniji pa nam razpoložljiva statistika za isto dobo nudi sledečo sliko:

Bled, ki je nekaj barometer za presojo tujskega prometa v Sloveniji sploh, je imel 20.616 gostov s 160.737 nočninami, napram 15.555 gostom s 118.043 nočninami v preteklem letu.

Bohinj je imel 5.084 gostov z 38.893 nočninami, napram 1.451 gostom z 10.825 nočninami v lanskem letu.

Dobrna zabeležuje letos 3.396 gostov z 52.946 nočninami, napram 3.169 gostom z 51.196 nočninami v lanskem letu.

Kranjska gora pa pokazuje 4.547 gostov s 56.113 nočninami, medtem ko je lani imela 4.349 gostov s 54.678 nočninami.

Radovljica je imela letos 1.452 gostov z 19.413 nočninami, lani pa je imela 903 goste z 11.402 nočninami.

Rimske toplice so imele 637 gostov z 7.288 nočninami, lani pa 294 gostov z 2.784 nočninami.

Rogaška Slatina je imela 6.551 gostov z 78.089 nočninami, lani pa 5.926 gostov z 79.309 nočninami.

Laško zabeležuje 2.356 gostov s 26.152 nočninami, napram 2.220 gostom in 24.399 nočninam v lanskem letu.

Že na podlagi te statistike razvidimo, da je v letošnji sezoni število turistov v Sloveniji sorazmerno večje kakor pa v ostalih delih države, odnosno z drugimi besedami, prirastek tujskega prometa v vsej državi napram lanskemu letu pride prvenstveno na račun in v dobro letoviščem in zdraviliščem v Sloveniji. Zanimivo je, da je število turistov iz Nemčije, Madžarske in Italije letos znatno poraslo, tako v vsej državi, kakor tudi v Sloveniji, medtem ko je nazadovalo število turistov iz Anglije,

Belgije, Češkoslovaške, Danske, Francije in Poljske, kar zopet velja tako za vso državo, kakor tudi za Slovenijo. Toda medtem, ko je za vso državo število turistov iz Nemčije napredovalo skoro za 100%, t. j. od 52.607 v lanskem letu na 100.129 letos, je porast Nemcev na Bledu v isti dobi porastel preko 100% in ako upoštevamo še posezijo, pa celo za celih 131.36%. Madžarov je prišlo na Bled za 818 oseb ali 107.73% več kakor lani. Turistov iz Italije, ki beležijo neznamen porast za vso državo, je bilo na Bledu za 255 oseb odnosno za 66.50% več kakor preteklo leto.

Če nam statistika dalje kaže, da je število domačih gostov letos na Bledu napredovalo za 16.05% napram lanskemu letu, potem vidimo, da gre porast turistov zlasti na račun inozemskih turistov, kar velja zlasti za Bled, ki ga je posetilo 15.118 inozemskih gostov in 5.498 domačih. To dokazuje, da si je Bled pridobil v inozemstvu stabilno reputacijo in predstavlja par excellence mednarodno letovišče. Približno isto razmerje nam kažejo ostali gori navedeni kraji v dravski banovini, samo s to razliko, da na primer v Bohinju, Kranjski gori, Dobrni, Radovljici, kakor tudi v drugih gori naštetih krajih zdaleka prevladujejo domači gosti napram inozemskim. Vendar pa število inozemskih gostov znatno napreduje tudi v Bohinju, Kranjski gori, v Rogoški Slatini in deloma tudi v Radovljici.

Glede posameznih držav z ozirom na tujskoprometno sezono je pripomniti sledeče:

1. Nemčija

Ugodne komunikacijske zveze so znatno vplivale na ogromen porast turistov iz Nemčije. Tudi priključitev Avstrije k Nemčiji je, skoro proti pričakovanju imela prednost za naša letovišča. Obširno izvedena propaganda naših zdravilišč in letovišč, zlasti Bleda, v Nemčiji je tudi napravila svoje. Toda pri tem moramo ugotoviti, da je ta velik porast gostov iz Nemčije sicer razveseljiv pojav, toda pojav, ki ni stabilen, kajti pri diriganem gospodarstvu in tudi diriganem tujskem prometu je vsaj dana možnost, da naenkrat doživimo lahko velik izpad v tujskoprometni statistiki inozemskih turistov.

2. Italija

Porast gostov iz Italije, kakor smo že iz statistike za Bled razvideli, je znaten in razveseljiv, zlasti, ker nam upravičeno daje upanje, da nam bo Italija nudila dobro zaledje za našo zimsko tujskoprometno sezono. Za zimsko sezono pride za Italijo v prvi vrsti v poštev bohinjski in blejski kot s Poljuko, kakor tudi Kranjska gora. Dve tujskoprometni konferenci med našimi predstavniki tujskoprometnih organizacij in italijanskimi sta mnogo pripomogli k zanimanju za poset naših krajev. Kakor pri Nemčiji, tako je pa seveda tudi pri Italiji pripisovati porast gostov predvsem v dejstvu, da so politični odnošaji med našo državo na eni in

pokusiti, seveda pohvala dobre kapljice ne sme izostati. Ljudstvo pa je večinoma siromašno, zlasti sedaj, ko vino za vinogradnika nima prave cene ter ima komaj vrnjene pridelovalne stroške. Kljub vsemu pomanjkanju in trpljenju Haložani ljubijo svojo rodno grudo in vztrajajo na njej.

Halože štejejo okroglo 25.000 prebivalcev. Za izobrazbo šolske mladine skrbi 12 osnovnih šol, tako da pride na okroglo 2.000 prebivalcev ena šola. Šolska poslopja so večinoma iz novejših dobe. Za izobrazbo odraslega naroda pa je mnogo kulturnih in gospodarskih društev, ki z raznimi prireditvami, poučnimi gledališkimi igrami itd. bistrijo um in blažijo srce za vse dobro, lepo in plemenito. R. D.

ANTON ČERNE

graveur

Ljubljana, tel. 38-61

izdeluje: štampiljke,

etikete, tisk z jekloreza,

vse gravure i. t. d. i. t. d.

ČLANI! Izvešajte svoje glasilo v lokalih.

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE IN SREČNO NOVO LETO

želimo vsem našim gostom, odjemalcem, podjetjem, znancem in tovarišem ter se pripravljamo

Žičkar Terezija

gostilna

Ljubljana, Prešernova ul. 9

NA-NA

Rosenwirth Karl in Angela

Ljubljana, Tyrševa c.

Tonejc Anton in Terezija

kavarna »Evropa«

Ljubljana, Tyrševa c.

Izlakar A.

restavracija »Pri Šestici«

Ljubljana, Tyrševa c. 8, tel. 36-69

želi vsem svojim gostom vesele božične praznike in srečno novo leto!

Teodor Korn

Ljubljana, Poljanska c. 8

(prej Henrik Korn) Ustanov. 1862

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar - instalacija vodovoda in centralne kurjave — Naprave strelovodov — Kopališke in klosetne naprave

Čeček Roza

gostilna

Slov. Bistrica

Nemčijo in Italijo na drugi strani prijateljsko urejeni.

3. Madžarska

Glede Madžarske je omeniti, da imamo zabeležiti znaten porast, ker se je izvesten del madžarske publike raje zatekel k nam, kakor pa v italijanska ali pa v nemška letovišča.

4. Češkoslovaška

Iz razumljivih razlogov je število čeških gostov znatno padlo, medtem ko so nam bili oni poprej naši najsigurnejši in najtrajnejši gostje. Upati je, da bo drugo leto poset čeških turistov k nam znatno večji z ozirom na to, da bodo Čehi gotovo prvenstveno obiskovali naša letovišča in ne letovišča in zdravilišča v bivših Sudetskih pokrajinah.

V tej zvezi je omeniti, da je naša zbornica že sklicala anketo, ki je razpravljala z ozirom na izpremenjene prilike o vzpostavi mednarodne železniške zveze s Češkoslovaško in Poljsko preko Madžarske, da se tako že v naprej omogočijo dobre zveze z našo državo.

Devizni promet je bil letošnje sezono v glavnem odlično urejen in je mnogo pripomogel k tako velikemu porastu gostov iz inozemstva. Za nemške turiste je bil povečan kontingent od RM 400.000.— mesečno leta 1937 na RM 1.400.000.— mesečno v tekočem letu. Ta

kontingent se mesečno v enaki višini drži še nadalje, kakor tudi višina kvote na osebo, t. j. 400 RM. Ti kontingenti so bili redno izčrpani. Sosednimi državami so dobro funkcionirali naši turistični plačilni sporazumi, zlasti z Madžarsko, Rumunijo, Bolgarijo, pa tudi s Češkoslovaško in Italijo. Turisti iz zapadno evropskih držav: Anglije, Francije, Belgije in Švice so si lahko preskrbeli turistične dinarje v smislu cirkularja Narodne banke z dne 3. aprila 1937 in s »Putnikovimi« turističnimi čeki. To velja tudi za goste iz Nordijskih držav: Švedske, Norveške in Danske. Težave v deviznem prometu so bile samo za turiste iz Grčije, Turčije in deloma tudi iz Poljske, toda z ozirom na tamošnje devizne predpise, medtem ko so naši turisti, ki so šli v te države, bili normalno dotirani s plačilnimi sredstvi.

Letošnje odredbe o znižanju cen goriva, bencina in nafte, so silno vplivale na razvoj tako inozemskega, kakor tudi tuzemskega avtomobilskega prometa. Ogromno se je dvignil promet inozemskih izletniških avtobusov, toda razvoj nas je prehitel. Naše ceste, ki niso dorasle tekameu prometu, so se popravljale sredi glavne sezone, kar je inozemskim avtomobilistom povzročilo veliko truda in neprijetnosti. Poleg tega so markacije na križiščih cest nezadostne. Inozemski turisti poudarjajo, da je treba postaviti večje in točnejše orientacijske table. S popravili cest pa je treba pričeti zgodaj spomladi odnosno v jeseni, tako da so ceste od junija do septembra urejene in prepuščene prometu brez ovir. Kako važen faktor je avtomobilski promet v tujskem prometu, nam prikazuje baš letošnja sezona. Dočim smo prejšnja leta zabeležili kakih 400 do 500 gostov, ki so v skupinah posečali n. pr. Bled, se je letos ugotovilo, da znaša število skupinskih izletnikov, ki so posetili v avtobusih Bled, za 2—3 in več dni, nad 4.000 oseb.

Cene v gostinskih obratih na področju zbornice so bile iste kakor lansko leto, kljub temu, da so se življenjske potrebščine podražile. Od strani gostov turistov ni bilo na področju zbornice niti ene same pritožbe, kar je brez dvoma razveseljivo dejstvo.

Kar se tiče nedostatkov našega tujskega prometa v splošnem, so ti že dovolj znani, saj jih je izčrpno podal v svojem referatu pred letom dni na lanskoletni proračunski plenarni seji v svojem referatu predsednik gostinskega odseka g. Majcen Ciril, kateri referat je še danes aktualen in je tvoril, kakor smo informirani, dragoceno gradivo mnogim tujskim prometnim konferencam in razpravam. Ti nedostatki pa se ne bodo dali odstraniti, dokler država, pa tudi do gotove meje banovina, ne bosta pokazali več stvarnega razumevanja za tujski promet in ga vsaj sorazmerno drugim državam zadovoljivo dotirali. Ne koristi nam poudarjanje teh potreb in nedostatkov na vseh naših sejah, kongresih in sestankih, katerih uspehi so sorazmerno majhni, dokler se ne dobe sredstva, da bi se mogli velikopoteznejše izvršiti predlogi in sugestije tujskoprometnih strokovnjakov in organizacij, kakor to vidimo v drugih državah. Predvsem je treba poudariti, da se predlogi za pospeševanje tujskega prometa v drugih državah hitro realizirajo, medtem ko se pri nas taki predlogi, če se že realizirajo, realizirajo samo počasi in mukoma. Tempo dela je pri nas brez dvoma prepočasen.

V zvezi z omenjenim referatom predsednika gostinskega odseka g. Majcna Cirila je treba omeniti napredek v tem, da se ustvarjajo predpogoji za našo zimsko tujskoprometno sezono v Kranjski gori, kjer se je ob znatni podpori ministrstva trgovine in pa banovine, za kar se je aktivno zavzemala tudi naša zbornica, začelo ustvarjati smučarsko torišče in so se v ta namen izkrcili znatni gozdni kompleks. Tudi Bled je dobil s tem, da je občina kupila primereno površino sveta, odlično šetališče, ki ga je Bledu dosedaj vedno primanjkovalo. Treba pa je resnici na ljubo ugotoviti, da naši kraji na jugu, zlasti v Bosni, pa tudi v južni Srbiji v tujskoprometnem oziru sorazmerno hitreje napredujejo kot naši in se nam lahko dogodi, da nas bodo kmalu prehiteli. Zaradi tega bo morala naša banovina, v kolikor ne dobi polnega razumevanja s strani centrale, sama poseči vmes, da se

ker je starodavna gotska stavba in je zato očrnela. Zanimivo je, da so poedini Turki ostali v teh krajih, kar dokazujejo imena okrog Ptujске gore, ki so se ohranila do današnjih dni, kakor Mustafa, Hasanmali, Turk, Karo, Sagadin itd. Lepi vrhovi v Gornjih Halozah so: sv. Du h na Rodnem vrhu, sv. Bolfenk nad Narapljami in sv. Ana nad Stoprcami. Tako imajo Spodnje in Zgornje Haloze svojo sv. Ano. Narodna pesem poje:

»Haloze so goré,
sv. Ana je brez njé,
vse sladko vince rodé«.

Iz Stoperc vodi pot na 883 m visoko Donačko ali Rogoško goro. Poleg že poprej imenovanega razgleda vidiš od tod v čistem ozračju tudi ogrske ravnine in Blatno jezero, pa preko Posavja Dolenjsko do Gorjancev, ob zelo jasnih dneh se ti pokaže celo z večnim snegom in ledom pokriti Veliki Klek (Grossglockner).

Haložani so veseli, šaljivi in nadarjeni ljudje. Kakor drugod v vinskih krajih, so tudi oni zelo gostoljubni. Haložan je kaj ponosen na svojo kapljico. Če zapazi v bližini svoje kleti tujca ali izletnika, ga prijazno ogovori in mu ponudi svoj pridelek. Gost ga mora